

10. KONFLIKT

Omfang: 4 samlinger, hver på 3 timer

Målgruppe: Ungdom og voksne i alle aldre fra ulike kulturer

Målsetting: Å øke forståelsen for hvordan konflikter oppstår og hvordan man kan møte dem

Tema: Konflikt

Deltema:

1. Konfliktens geografi
2. Generasjonskløften
3. Vold
4. Hvordan møte konflikter

KONFLIKT

*"Først forfulgte de kommunistene,
men jeg protesterte ikke,
for jeg var ikke kommunist.
Så forfulgte de fagforeningsfolk,
men jeg protesterte ikke,
for jeg var ikke fagforeningsmann.
Så forfulgte de jødene og sigøyerne,
men jeg protesterte ikke,
for jeg var ikke jøde eller sigøyer.
Så forfulgte de katolikkene,
men jeg protesterte ikke,
for jeg var ikke katolikk
Når de så forfulgte oss,
var det ingen igjen som kunne protestere."*

Martin Niemöller (1945), tysk antinazistisk prest

(Det finnes flere versjoner av dette sitatet.)

"Don't ask what your country can do for you. Ask what you can do for your country!"

(Spør ikke hva ditt land kan gjøre for deg. Spør hva du kan gjøre for ditt land!) John F. Kennedy, 1961.

Friheten har sin pris. Vi må alle ta ansvar for vårt eget liv, og av og til må vi også ta ansvar for andres liv. Dette er en grunnleggende verdi – å se sitt ansvar og å påta seg ansvar. Sammen med rettigheter følger alltid plikter. Det finnes mennesker som helst vil "skumme fløten" av fordelene ved å bo i et fritt og godt land, uten selv å ville bidra. Det finnes mennesker som vil fraskrive seg ansvaret for en vanskelig situasjon i eget liv eller i samfunnslivet. Og det finnes mennesker som er villige til å ofre det meste i kampen for andre mennesker og for verdier de holder høyt.

Omfang: 4 samlinger, hver på 3 timer

Målgruppe: Ungdom og voksne i alle aldre fra ulike kulturer

Mål: Å øke forståelsen for hvordan konflikter oppstår og hvordan man kan møte dem

Tema: Når konflikten oppstår

Deltemaer:

1. Konflikts geografi
2. Generasjonskløften
3. Vold
4. Hvordan møte konflikter?

Denne samlingen skal hjelpe oss til å se betydningen av, og rikdommen i det å leve som et ansvarlig og fritt menneske.

Spørsmål til samtale:

- a. For hvem – og for hva føler du ansvar i det daglige liv?
- b. Hvordan utspiller verdikamper seg i vårt samfunn?
- c. I hvilken grad har du et ansvar for å involvere deg i andres liv? Hvor langt strekker ansvaret seg?
- d. Hvordan er forholdet mellom "ansvar" og "omsorg"?
- e. Hva betyr det å ta ansvar for eget liv?
- f. Er det en sammenheng mellom begrepene "frihet" og "ansvar" – i så fall hva?

Innledning

Alle mennesker opplever å komme i konflikt med sine omgivelser på en eller annen måte. Konflikt er en naturlig del av våre liv. Den kan opptre på ulike plan og med ulik alvorlighetsgrad. Vi snakker vanligvis ikke om "konflikter" når det dreier seg om meningsforskjeller, eller mer eller mindre vennskapelig krangel. Konflikt er i sin alminnelighet ikke farlig, det kan f.eks. føre til at man brynes mot hverandre og utvikler dypere forståelse. Farlig blir konflikten først når vi opplever en situasjon hvor uenigheten er så stor at den truer med å skade eller ødelegge en relasjon, eller enda verre: når den ender i voldsbruk.

Det er svært viktig at vi lærer å forholde oss til uenighet og konflikter, at vi vet hvordan vi kan arbeide med dem og hvordan man kan søke hjelp når det er behov for det.

Deltema 1:

Konfliktens geografi

Det kan ofte være samme type temaer eller situasjoner som skaper konflikt eller uenighet i ulike land og kulturer. Da kan konflikten være lett å gjenkjenne på tvers av kulturforskjeller. Men ofte vil det også være ulike temaer eller situasjoner som skaper konflikter eller uenigheter i ulike kulturer. Det er derfor nyttig å samtale om de viktigste områdene i livet som er gjenstand for strid i de miljøene deltakerne kommer fra.

Situasjon 1:

Hun: "Jeg har fått tilbud om en deltids jobb inne i byen fra neste måned." Han: "Du har da aldri arbeidet utenfor hjemmet før, og jeg tjener nok for hele familien." Hun: "Men nå har jeg lyst til å møte andre mennesker, og så vil jeg gjerne ha litt penger jeg kan bestemme over selv." Han: "Nei, ærlig talt – dersom du trenger noe, kan du bare spørre meg. Og dessuten – hvordan skal det bli her hjemme om du skal begynne på en jobb i byen? Man vet aldri hva som kan skje! Nei, det kan det ikke bli noe av!"

Situasjon 2:

Ola har lenge ønsket seg en ny bil. Han har sett på en firehjulstrekket som nylig er kommet på markedet. Den er stilig, rask og i tillegg ganske rommelig. Han mener den vil være bra for familien også... Kari har lenge ønsket at de skulle få råd til et nytt bad i huset. Hun har sett ut noen lekke fliser og baderomsutstyr som vil passe godt sammen, men det blir jo dyrt... De har nå fått en god slump penger igjen på skatten, så kanskje er tiden inne? Men begge deler, det blir for mye! "Kari, kom ut og se på en lekker bil! Jeg kan få 10 % rabatt hvis jeg kjøper den i dag!"

Spørsmål til samtale:

- Kan dere nevne de vanligste konfliktområdene eller konflikttemaene fra deres opprinnelsesland eller deres miljø?
- Om dere finner klare ulikheter, hvordan kan disse forklares?
- Hvordan kan uenighet utvikle seg til konflikt i din kultur?

- Hva slags status har konflikt og uenighet i din kultur? Er det vanlig, verdsatt eller tabubelagt?
- Hvilken rolle spiller religion og verdspørsmål i de konfliktene dere har nevnt?

Deltema 2:

Generasjonskløften

Det finnes knapt noen kulturer hvor man ikke opplever spenning mellom generasjoner. Det gjelder både i familietradisjoner, i menighetsliv og i samfunnslivet generelt. Noe av det foreldre frykter aller mest, er at deres barn skal komme inn i et destruktivt miljø hvor de kan skade seg selv eller andre. Mange familier har gjort tragiske erfaringer i denne forbindelse, bl.a. ved å se familiemedlemmer bukke under for rusmisbruk.

Situasjon 1:

Datter: "Far, jeg er invitert til et selskap på fredag kveld hos en klassevenninne. Jeg gleder meg veldig!" Far: "Hvem andre er det som kommer dit?" Datter: "Det vet jeg ikke sikkert, jeg kjenner ikke alle!" Far: "Kommer det gutter dit også?" Datter: "Neeeei – ja, jeg vet ikke sikkert..." Far: "Vel, du får ta med deg broren din!" Datter: "Nei, vet du hva, far, jeg er 19 år!"

Situasjon 2:

Mor: "Hvor har du vært? Det er langt over midnatt – og dessuten lukter det alkohol av deg!" Sønn: "Mor, da. Jeg sa jo at du ikke skulle sitte oppe og vente på meg. Og jeg har da bare tatt meg et par øl. Du skulle sett et par av de andre gutta..." Mor: "Du vet at du ikke får lov til å drikke alkohol!" Sønn: "Det er vel bedre at jeg tar et par øl enn at jeg driver med stoff? Det lukter det ikke særlig av..."

Spørsmål til samtale:

- Hvilke temaer skaper oftest spenning mellom generasjoner i din kultur eller ditt miljø?
- Hvordan er holdningen til "autoriteter" i de ulike kulturer som gruppedeltakerne kommer fra? Og hvordan oppleves forskjellen i møtet med holdninger til autoriteter i Norge?
- Har noen hørt setningen: "Da jeg var ung..." Hvilken virkning har ofte den?
- Hvordan håndteres spenningen mellom generasjoner, og hvordan finner konfliktene sin løsning?
- Hvilke konsekvenser har det om man ikke kommer frem til gode løsninger?

Deltema 3:

Vold

Kirkenes Verdensråd introduserte i 2000 ideen eller prosjektet "Decade to Overcome Violence 2001-2010". I Norge er denne utfordringen tatt opp av Norges kristne råd, som har arbeidet med dette som et eget prosjekt over lang tid med tittelen

“Tiår mot vold – Bygg freden”. Man kan henvende seg til Norges kristne råd for materiale om dette temaet.

I følge undersøkelser som er foretatt i Norge er vold i hjemmet den vanligste voldsformen i Norge. 1 av 4 kvinner i Norge har blitt utsatt for vold i hjemmet hvis man regner med både fysisk og psykisk vold. Dette er svært alvorlig! Og det viser at vold i hjemmet ikke primært er et innvandrersproblem, slik det ofte portretteres i media, men i høyeste grad et **norsk** problem.

Dette temaet kan være svært sensitivt, og gruppelederen må være oppmerksom på at man kan ha deltakere i gruppen som enten har blitt utsatt for vold eller selv har utøvet vold i forhold til egen familie eller i andre sammenhenger. Gruppen kan oppleve situasjoner hvor deltakere forteller om egne traumatiske opplevelser på en sårbar måte, som best hører hjemme i sjelesorgens eller legens/psykologens rom, snarere enn i en åpen gruppe. Gruppelederen må her utvise klokskap og varsomhet. Det er viktig å kunne henvise til hvor man kan få hjelp dersom man har opplevd en voldssituasjon.

Oppgaver og spørsmål til samtale:

- Hva slags vold blir mennesker utsatt for i de miljøer du kjenner?
- Er det ulike holdninger til bruk av vold i ulike kulturer?
- Drøft medvirkende årsaker til at en voldskultur får anledning til å utvikle seg.
- Kvinner og barn er oftest mest utsatt. Hvilke former tar denne type vold og hvilke konsekvenser mener dere den har?
- Prøv å finne noen statistiske opplysninger om vold i det norske samfunnet.
- Hvordan kan man best motvirke og forebygge bruken av vold i samfunnet og i familien?
- Finn ut hvor man kan henvende seg dersom man trenger hjelp i voldssituasjoner.
- Studer gjerne felleserklæringen mot vold i familien fra Mellomkirkelig råd og Islamsk Råd Norge (se bak i kapittelet med ressurser). Hva kan dere gjøre hvis dere hører om vold i hjemmet som er religiøst begrunnet?

Deltema 4:

Hvordan møte konflikter?

Det største problemet med konflikter er ikke at de oppstår, men hvordan man møter dem og arbeider med dem. I engelsk språkbruk snakker man nå helst om “conflict transformation”, mer enn om konfliktløsning. Man prøver å finne ut hvordan konflikten kan bli “omdannet” til felles beste. Hvordan kan man komme frem til løsninger hvor ikke noen part opplever at de står igjen som den tapende part, slik resultatet gjerne blir i en rettsak.

Det er en krevende kunst å møte konflikter der man selv er involvert som part i saken. Vi føler oss ofte maktesløse i en situasjon som preges av sterke følelser, gråt og smelling med dører. Kanskje enda vanskeligere er det å vite hva man skal gjøre når en konflikt har fått leve sitt stille liv over lang tid – legge sin klamme hånd over hverdagen i hjemmet.

Det kreves mot og vilje, ærlighet og kjærlighet for å finne frem til gode løsninger. Ofte er dette mer enn vi kan makte på egenhånd. Da er det viktig å vite hvor man kan søke hjelp, enten det er på familierådgivningskontorer, ved å gå til konfliktrådet, erfarne sjelesørgere eller terapeuter. I noen tilfeller kan gode venner også være til hjelp.

Dette er en stor utfordring for alle som blir involvert i en konflikt. Kanskje samtalen i gruppen kan være en hjelp til å finne nye veier?

Oppgaver og spørsmål til samtale:

- Når det oppstår en konflikt, er det viktig å tenke alternative løsninger: Det finnes som regel ganske mange. Gjør følgende øvelse: To personer skal dele en appelsin. Hvor mange muligheter kan dere finne for en fornuftig deling av appelsinen, som gjør begge fornøyde? Du synes kanskje oppgaven er litt barnslig, men vær kreativ og finn minst fem alternativer!
 - Hvor/til hvem går du når du kommer i en konfliktsituasjon som du ikke kan håndtere på egenhånd?
 - Hva menes med begrepet “selvtekt” og hvordan forholder man seg til det i det norske samfunnet?
 - Hva er og hvordan fungerer konfliktrådene?
 - Hvilken funksjon har barnevernet og barnevernsvakten i det norske samfunnet, og hvordan kan norsk barnevern oppleves hvis man kommer fra en annen kultur?
 - Hvordan fungerer rettsvesenet i deltakernes opprinnelsesland?
 - Hvordan reagerer dere overfor konflikter hjemme eller på arbeidsplassen? Er du:
 - aggressiv
 - fortvilt
 - tilbaketrekkende
 - forsonende
 - likegyldig
 - noe annet?
- Samtal om disse og andre typiske reaksjonsmønstre. Hva er deres styrker, hva er deres svakheter?
- Hvordan løser man best en konflikt slik at begge parter kan leve med løsningen?